

Överförmyndarsamverkan

Information från överförmyndarnämnden

Information från överförmyndarnämnden om placeringar enligt föräldrabalken 13 kap 5–6 §§

Placering av tillgångar enligt föräldrabalken 13 kap. 5–6 §§

Vad som sägs i denna information gäller dig som förvaltar ditt barns egendom. Endast så kallade legala förmyndare omfattas, vilket innebär föräldrar till egna eller adopterade barn som du har vårdnaden om. Den som är särskilt förordnad vårdnadshavare omfattas av andra regler. Med barn menas en person under 18 år, även kallad omyndig. Tillgångarna måste också förvaltas av dig/er och inte stå under särskild förvaltning eftersom det i så fall är den särskilda förvaltaren som bestämmer över barnets pengar.

Reglerna har tillkommit för att skydda barns tillgångar och avsikten är att undvika spekulation och riskfyllda placeringar. I föräldrabalken 12 kap 4 § står att "den enskildes medel i skälig omfattning ska användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De medel som inte används för sådana ändamål ska placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och att de ger skälig avkastning." Vad som avses med trygghet och skälig avkastning ska i första hand bedömas av dig som ett led i dina överväganden kring att placera barnets tillgångar.

När krävs inte överförmyndarens samtycke till placeringen?

Om ditt barns samlade tillgångar är värda under åtta prisbasbelopp behöver du inte få överförmyndarens samtycke till någon placering. Huvudregeln i lagtexten är nämligen så kallad fri föräldraförvaltning: "När en omyndigs föräldrar är förmyndare, bestämmer de hur tillgångar som står under deras förvaltning ska användas eller placeras."

Även om ditt barn har tillgångar som överstiger åtta prisbasbelopp i värde får du göra följande placeringar utan att inhämta överförmyndarens samtycke enligt föräldrabalken 13 kap 5 §.

Obligationer

En obligation är ett räntebärande skuldebrev som visar att innehavaren lånat ut pengar till staten, en kommun, en bank eller ett företag. Du kan utan överförmyndarnämndens samtycke förvärva obligationer som utfärdats eller garanteras av stat, kommun eller Sveriges allmänna hypoteksbank, Svenska Skeppshypotekskassan eller av bank eller av ett kreditmarknadsföretag enligt lagen om bank och finansieringsrörelse.

Värdepappersfonder

Utan överförmyndarnämndens samtycke får du placera tillgångar i andelar i värdepappersfonder som avses i lagen (2004:46) om värdepappersfonder och i andelar i utländska fondföretag som är underkastade lagar som stämmer överens med de som gäller för värdepappersfonder här i landet. En majoritet av alla fonder som erbjuds på marknaden faller in under dessa bestämmelser.

Uttagsmedgivande för omplacering

Om medlen du ska placera finns på ett konto med överförmyndarspärri kan det hända att banken kräver att du får överförmyndarens samtycke till att lyfta pengarna från det spärrade kontot. I så fall är det en ansökan om uttag från spärrat konto som du ska göra och ange placeringen som syfte med uttaget.

När krävs överförmyndarens samtycke till placeringen?

Om ditt barns tillgångar som du förvaltar överstiger åtta prisbasbelopp i värde får du/ni enligt föräldrabalken 13 kap. 6 § **inte** utan överförmyndarens samtycke placera tillgångarna på något annat sätt än de som framkommer i 5 §. Det innebär att du inte får placera barnets tillgångar i aktier, aktieindexobligationer, kapitalförsäkring, specialfonder, individuellt pensionssparande, pensionsförsäkring med flera utan att först ansöka om och få ett beslut om samtycke. Vid köp av aktier bör endast omsättningsbara sådana komma ifråga, det vill säga de som noteras och handlas på en börs. Undantag kan förekomma om det är fråga om aktier i ett familjeföretag.

Observera att överförmyndarnämndens samtycke till själva placeringen krävs även om de pengar som ska placeras finns tillgängliga på ett konto som inte är överförmyndarspärriat. Om pengarna finns på ett överförmyndarspärriat konto kräver banken ofta ett uttagsmedgivande för att placeringen ska kunna göras.

En vanlig missuppfattning är att du behöver överförmyndarnämndens tillstånd eller samtycke för att sälja aktier, fonder eller liknande. Det stämmer inte, men här gäller att om medlen ska lyftas från ett spärrat konto på så vis att de görs tillgängliga för dig krävs ett uttagsmedgivande. Du ska i så fall ange syftet med försäljningen och hur medlen ska förvaltas istället.

Låna ut barns pengar

Det går att, med överförmyndarnämndens samtycke, i vissa fall låna ut barnets pengar. Utlåningen ses då som en placering av barnets tillgångar och måste anses vara till nytta för barnet. Vad gäller placering genom utlåning av barns medel gäller krav på att detta ska ske till marknadsmässiga villkor. Säkerhet för lånet i form av panträtt i fast i egendom är att föredra. Därtill ska placeringen dokumenteras i skuldebrev som innehåller reglering om amortering och marknadsmässig ränta. Till ansökan om sådan placering ska därför bifogas skuldebrev med lånebelopp och övriga villkor, fastighetsbevis och värderingsintyg för den fastighet som ska stå som säkerhet.

Om det är du som förälder som vill låna pengar av ditt barn får du inte företräda barnet eftersom du anses vara jävig i frågan. Då måste du vända dig till överförmyndaren med en begäran om att utse en god man för barnet i frågan om utlåning.

Ansökan om samtycke till placering

Skriftlig ansökan ska ges in från dig som är förmyndare. Är ni två förmyndare ska båda skriva under ansökan. Vi tillhandhåller även en e-tjänst för detta på vår hemsida under namnet *Ansökan om överförmyndarens samtycke till rättshandling eller åtgärd*. Ansökan ska beskriva skälen till varför du vill göra placeringen, vilket belopp det rör sig om samt en

beskrivning av vald placeringsform och dess villkor. I de fall du har varit på en rådgivning kan placeringsförslag bifogas din ansökan.

Om det är lämpligt ska barnet själv tillstyrka din ansökan genom att underteckna den. Detta gäller framför allt om barnet är över 16 år, men även yngre barn som kan ta till sig informationen och förstå innebörden av ansökan bör underteckna den.

Överförmyndarnämnden får inte rekommendera placeringar

Eftersom överförmyndarnämnden är en tillsynsmyndighet kan vi inte aktivt rekommendera dig som förälder att vidta några specifika åtgärder, till exempel att sälja en viss aktiepost eller placera pengar i en särskild fond. Vår uppmaning är att kontakta respektive bank för att få information om olika alternativ. När du får ett åtgärdsförslag från banken, eller om du har egna placeringsförslag, kan vi meddela om den föreslagna åtgärden kräver samtycke från oss eller inte.